

Sarajevo, 16.06.2022. godine

Jasmina Zubić, zastupnica
Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH

PARLAMENT FEDERACIJE BiH
ZASTUPNIČKI DOM
n/r predsjedavajući Mirsad Zaimović

Bosna i Hercegovina
Federacije Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

Primijeno:	20-06-2022		
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
01	-02-	1114	/22

PREDMET: Amandmani na Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju (po skraćenom postupku)

U skladu sa članovima 184. i 185. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH ulažem amandmane na Prijedlog

Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju (po skraćenom postupku)

AMANDMAN I

U članu 19. tačka 12. mijenja se i glasi:

„12. nezaposlene osobe koje su prijavljene zavodu za zapošljavanje ako su:

- se prijavila nakon prestanka radnog odnosa, obavljanja djelatnosti ili nakon prestanka primanja naknade plate na koju imaju pravo prema ovom zakonu ili prema propisima donesenim na osnovu ovog zakona,
- se prijavila nakon otpuštanja iz ustanove za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija, iz zdravstvene ili druge specijalizovane ustanove, ako je bila primijenjena mjera sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja u zdravstvenoj ustanovi ili obaveznog liječenja alkoholičara i narkomana,
- na stručnom osposobljavanju ili prekvalifikaciji koje organizuje zavod za zapošljavanje,
- se prijavila po povratku iz inostranstva i ako su prije odlaska u inostranstva bila zdravstveno osigurana,
- se prijavila nakon završetka školske godine odnosno nakon položenog ispita ako su prije toga izgubila pravo na zdravstvenu zaštitu,“.

Obrazloženje

Ostvarivanja prava na obavezno zdravstveno osiguranje u svojstvu nezaposlenog lica ne treba biti uslovljeno prijavom na evidenciju nezaposlenih u određenim/iznimno kratkim rokovima (od 30-90 dana). Ovakvi rokovi ne postoje u Republici Srpskoj što nezaposleno lice u Federaciji BiH stavlja u diskriminirajući položaj u odnosu na nezaposlena lica u manjem entitetu. Nerijetko se u praksi dešava da poslodavci nakon otkaza odnosno prestanka ugovora o radu (radnog odnosa), radniku ne izdaju pisani document o prestanku radnog angažmana u

propisanom roku koji je potreban za prijavljivanjem na službu za zapošljavanje, zbog čega isti, ne svojom krivicom, gubi pravo da bude zdravstveno osiguran kao nezaposleno lice putem ove službe.

Također, u dosadašnjoj praksi se često dešava da mladi ljudi nakon okončava srednjoškolskog obrazovanja ili redovnog studija odnosno prekida studija, zbog nepoznavanja propisanih i kratkih rokova za prijavljivanje na evidenciju nezaposlenih, ostaju bez mogućnosti sticanja statusa osiguranog lica, što dodatno pojačava njihov osjećaj socijalne nesigurnosti. To posebno pogađa ranjive grupe poput djevojčica/žena iz marginaliziranih grupa (Romkinje, izbjegla i raseljena lica I sl.) i iz ruralnih područja, koje zbog nedostatka informacija, finansijskih sredstava (za prevoz i pribavljanje dokumentacije) te patrijahalnog odgoja, ne prijavljuju u zakonskom roku na evidenciju nezaposlenih lica, te tako trajno gube pravo na zdravstveno osiguranje. Zbog slabih mogućnosti zaposlenja na selu ili kao udate žene postaju ovisne o statusu supruga kao osiguranika. Propuštanjem roka za prijavu na evidenciju nezaposlenih lica ima za posljedicu da nezaposlena lica ostaju bez obaveznog zdravstvenog osiguranja sve dok ne pronađu formalno zaposlenje ili postanu nesposobni za rad a u praksi to najčešće za mnoge znači trajni gubitak ovog prava. Zakon treba da ima humaniju crtu u smislu da zaštite najugroženije kategorije stanovništva, one kojima je zdravstvena zaštita neophodna.

Opravdanost ukidanja ovih rokova nalazi se u *stavu 1. člana 25 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima UN-a* samostalno, te u vezi sa *članom 2. Ove Deklaracije* koji zabranjuje bilo kakvu diskriminaciju u pogledu uživanja prava koja su u njome garantovana. Odredba člana 25. stav 1. Univerzalne deklaracije glasi: *“Svako ima pravo na standard života koji obezbjeđuje zdravlje i blagostanje, njegovo i njegove porodice, uključujući hranu, odjeću, stan i ljekarsku njegu i potrebne socijalne službe, kao i pravo na osiguranje u slučaju nezaposlenosti, bolesti, onesposobljenju, udovišta, starosti ili drugih slučajeva gubljenja sredstava za izdržavanje usljed okolnosti nezavisnih od njegove volje.”*. **Alineja 5. Preambule Ustava Federacije BiH** referira se na Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima. Pored odredbi navedenog međunarodnog sporazuma, koje po sili Ustava Federacije BiH, imaju pravnu snagu ustavnih odredbi, Komitet za eliminaciju diskriminacije nad ženama, razmatrajući periodični izvještaj BiH, preporučio je da država mora pojačati napore kako bi osigurala da žene, uključujući ugrožene grupe žena, imaju ravnopravan pristup zdravstvenim uslugama i odgovarajuću pokrivenost zdravstvenim osiguranjem.

AMANDMAN II

U članu 19. u tački 13a. iza riječi “osiguranika,” brišu se riječi “ali najduže do 26 godine života,”.

Obrazloženje

Pravo na sticanje statusa samostalnog osiguranog lica studenata na redovnim studijama isključivo treba da se veže za njegov status redovnog studenta. Uspostavljanjem starosne granice kao dodatnog kriterija za uživanje ovog prava nema opravdanje i svrhu te je diskriminirajuće za redovne studente, posebno za studente fakulteta čiji studij traje pet (Farmaceutski fakultet-integrirani studij) i šest godina (Medicinski fakultet-integrirani studij) jer ih stavlja u neravnopravan položaj u odnosu na studente na studijama koji traju tri ili četiri godine. Na Medicinskom fakultetu u Tuzli trenutno je registrovano preko 200 studenata i apsolutenata koji su izgubili status osiguranog lica samo zbog navršenih godina starosti (26) i

pored činjenice da ni jednu godinu nisu obavljali na redovnim studijima. Identičan problem imaju redovni student na drugim Univerzitetima u Federaciji BiH. Nadalje, **studenti na redovnim studijima nemaju druge mogućnosti sticanja statusa osiguranog lica nakon 26 godine života** (kao član porodice osiguranika, u svojstvu zaposlenika, nezaposlenog lica i sl.), dok studenti koji su izgubili status redovnog studenta po istom članu tačka 14. imaju pravo na obavezno zdravstveno osiguranje preko zavoda za zapošljavanje. Trenutno zakonsko rješenje **demotivira redovne student, sankcioniše ih** i pored činjenice da redovno i uspješno pohađaju i polažu studijske godine. Naime, prema važećim propisima o visokom obrazovanju status redovnog studenta je ograničenog karaktera, uslovljen je redovnošću okončanja studijskih godina i prestaje između ostaloga kada redovni student dva puta obnovi istu studijsku godinu i ne stekne uslove za upis u višu godinu studija. Također, ovaj član nije harmoniziran sa reformom visokog obrazovanja koja se u međuvremenu desila, sa ciljevima visokog obrazovanja i konceptom **“cjeloživotnog učenja”** i sa **članom 2. Ustava Federacije BiH** koji garantuje svakom građaninu pravo na zdravlje uključujući i sa ratifikovanim međunarodnim ugovorima koji tretiraju ljudska prava i integralni dio su Ustava Bosne i Hercegovine i Ustava Federacije BiH.

AMANDMAN III

U članu 19. u tački 14. iza riječi *“školovanja”* brišu se riječi *“ako su se prijavila Zavodu za zapošljavanje u roku od 30 dana od dana prekida školovanja”* a ostali dio teksta ostaje nepromijenjen.

Obrazloženje

Propisivanjem iznimno kratkog roka ne opravdava svoju svrhu i kao posljedicu ima da veliki broj mladih ljudi ostaju bez zdravstvenog osiguranja sve do svog formalnog zaposlenja. Za to vrijeme otežan im je pristup preventivnoj zdravstvenoj zaštiti, medicinski tretman se traži tek u podmakloj fazi bolesti što bitno narušava njihovo zdravlje a dodatno opterećuje i budžet iz kojeg se za takve hitne zdravstvene intervencije izdvajaju velika sredstva.

AMANDMAN IV

U članu 86. u tački 7a. riječi *“polaska u osnovnu školu”* zamjenjuju se riječima *“navršenih 15 godina života”*.

Obrazloženje

Zbog uskraćivanja prava na obavezno zdravstveno osiguranje za djecu od 6-15 godina starosti koja nemaju status redovnog učenika (žrtve nasilja, trgovine ljudima, zanemarivanja, zbog bolesti isl.), Ustavni sud Federacije BiH je u predmetu ocjene ustavnosti člana 19. tačka 13.a Zakona o zdravstvenom osiguranju *ovu odredbu tumačio u skladu sa međunarodnim dokumentima, na način da iz navedenog osporenog člana jasno proizilazi da su osiguranici*

*sva djeca od rođenja do navršene 18 godine života.*¹ Ustavni sud je naglasio da to što se nakon navoda „*djeca od rođenja*“ citirana rečenica iza zarez nastavlja tekstom koji pominje pohađanje škole odnosno, studiranje na višim ili visokim školama ovom sudu ukazuje na činjenicu da se na taj način dodatno „*proširuje*“ prvo na zdravstveno osiguranje licima starijim od 18 godina sve do njihove 26. godine života pod uslovom da su državljani BiH, da imaju prebivalište na teritoriji Federaciji i da studiraju. Po mišljenju Ustavnog suda Federacije tumačenje osporene norme: rečeničko, ciljano i logično, a usklađeno sa obaveznom primjenom zakona u skladu sa obavezujućim normama međunarodnih ugovora, konkretno Konvencije o pravima djeteta, je takvo da sva djeca „od rođenja“, dakle, dok god su u statusu djeteta (18 godina života) imaju pravo na obavezno zdravstveno osiguranje, bez obzira da li pohađaju obrazovanje ili ne. Dodatnim tekstom, ne osporava se, niti ograničava pravo na obavezno zdravstveno osiguranje djece uzrasta od 6 do 18 godina života, koja nemaju status redovnog učenika osnovne odnosno srednje škole, a koja pravo na obavezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po bilo kojem drugom osnovu. **Ovaj Sud sa žaljenjem prihvata činjenicu da u kantonima postoje problemi u oblasti zdravstvenog osiguranja djece od 6-15 godina koja nisu na redovnom obrazovanju.** Međutim, smatra da isti nisu nastali zbog, osporenog dijela člana 19. tačka 13a. Zakona, **vec isključivo zbog neodgovarajucih i neusklađenih odredbi propisa u tom kantonu kojima se uređuje pravo na zdravstveno osiguranje djece koja to pravo ne mogu ostvariti a koji su doneseni u izvršenju federalnih propisa, na koje je podnosilac zahtjeva i ukazao.** U tom smislu, u svojoj Presudi, Ustavni sud Federaciji navodi da je pravo na zdravstvenu zaštitu kao univerzalno pravo na nivou federacije uređeno nizom propisa u kojima je evidentno da se djetetom smatra svako lice od rođenja do punoljetstva i da su mu pružena ista prava zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite kao zdravstveno osiguranoj djeci, bez obzira na njihov status i činjenicu da li su učenici osnovnih škola.

Analogno tumačenju člana 19.tačka 13a. Ustavnog suda Federacije BiH neophodno je uskladiti i ovu odredbu koja propisuje obveznika obračuna i uplate doprinosa za ove kategorije djece. Postupajući po Presudu Ustavnog suda Federacije BiH pojedini kantoni, poput Tuzlanskog kantona, Hercegovačko-neretvanskog kantona, Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, Zeničko-dobojskog kantona, Kantona Sarajevo su već pristupili izmjenama kantonalnih propisa kojima se uređuje ovo pravo za ove kategorije djece s tim da ističu potrebu da se u ovom članu eksplicitno propiše da su ova tijela obveznici obračunavanja i uplate doprinosa ne samo za djecu do polaska u školu već do navršениh 15 godina života, ukoliko to pravo ne mogu ostvariti po bilo kojem drugom osnovu, i na taj način harmoniziraju ova dva člana, član 19.tačka 13a I član 86.tačka 7a.

Zastupnica

s.r. Jasmina Zubić

¹ Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: U-61/17 od 15.10.2019. godine